

Megjelen:
hetenként egyszer, Csütörtökön.
A szerkesztő lakása:
„Pestvárosi” 6-ik szám alatt.

Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések díjai: a háromhasábos petsor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kínostári illeték minden egyes bejelentésért 30 kr.
Kiadóhivatal
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beeskereken. hova az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„Torontál”

második félévi folyamára.

Egy feléve már hogy a „Torontál” megindult.

Hogy mennyire töltötte be helyét, azt legjobban olvasóink ítélik meg.

A szerkesztőség elkövetett mindent, hogy a lapot minél érdekesebbé tegye. Az igyekezetben a kiadó hivatal sem maradt hátra.

Hogy némely szerepelni vagyó nagy hazafinak nem tetszik az, hogy a „Torontál” bátran ki szokta mondani az igazat, azzal nem gondolunk!

Sőt biztosíthatjuk ellenségeinket, hogy sem fenyegetéseik, sem pedig hátunk mögötti rágalma nem figyelve, sértegetéseik nem fogják megváltoztatni a lap irányát mert úgy mind eddig, ezután is ki fogjuk merni mondani az igazat.

Gondoskodunk róla, hogy a jelen ülésező országgyűlés működéséről eleven tollal irt közleményeket hozhassunk. Ugy szinte a jövő félév alatt közölni fogjuk tárczáinkban Torontál megye nevezetesebb férfainak árny- és fényképeit satyrikus irmodorban.

Mi nem hívjuk föl olvasóinkat arra, hogy lapunkat továbbra is pártolni sziveskedjenek.

Ha meggyőződésük az, hogy e lapra a megyében szükség van, s hogy e lap hiányt pótol? Akkor azt kérelem nélkül is megteszik, sőt lesznek oly előfizetőink is, kik maguk mellé legalább még egy új előfizetőt is fognak tudni toborzani.

Mert mennél nagyobb lesz az előfizetők száma, annál nagyobb lesz részünkről az igyekezet, kitartás és bátorság az elemekkel megküzdeni. Végre annál nagyobb a kedvezmény a melyben előfizetőinket részesíteni akarjuk.

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Fél évre . . . . 3 ft. — kr.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalvány mellett a „Torontál kiadóhivatalához” (Pleitz Fer. Pál könyvnyomdá-jában), czimezve, beküldeni.

Kelt Nagy-Beeskereken, 1872. évi Szeptember 19-én.

Pleitz Fer. Pál, Balás Frigyes,
a Torontál kiadója, a Torontál felelős szerkesztője.

Torontál megye rendes közgyűlése.

A még folyamatban levő közgyűlés öröndetes jelenséget tüntet fel! A meg-ejtett választások s ügyrend tárgyalása után, tán nem tévedünk, midőn azt mondjuk, hogy Torontál megye alakilag tökéletesen megváltozott. A megürült tisztviselő helyek betöltésénél már nem szenvedély s pártidő uralgott: hanem a hig-gadt meggondoltság, mely szükséges ahhoz, hogy a hivatalok betöltésénél a bizottsági tagok elegendő körültekintéssel járassanak el. A fenforgó ügyek elintézésénél vetélkedve tanusított egyöntetű buzgóság pedig elegendőképp mutatja: mennyire szükséges megyénk tökéletes regeneratiója úgy a közigazgatás, mint a régóta elhanyagolt népnevelés terén, mi pedig az állam egészséges felvirágzásának alapja. Nézzetek az iskolába s megismeritek az állapotot.

Bethlen József gróf, megyei alispánunk, az alább közölt s a megye közgyűlésének bemutatott jelentésében, megyénk hű képét tárja elénk. Ki vannak abban

mutatva a haladás terén tapasztalt némely öröndetes jelenségek; de fel is vannak tüntetve a hiányok, miket pótolni, kötelességünknek tartunk. Biztos útmutatóul szolgálhat ez a közjóért lelkesülni tudó polgártársainknak, kik a feltűnő akadályoktól nem riadnak vissza, hanem rendíthetetlen lélekkel küzdenek, míg nem elérték a kitűzött célt: a polgárzat felvirágzását.

A közgyűlés befejezte után általános áttekintést fogunk adni, mit annál is inkább helyén látunk lenni; mivel a kijelölt tárgyak elintézése részben felette fontos, részben a megye jelenlegi állapota körül fel előttünk, mi által, úgy hisszük, e lap leginkább felel meg, hivatásának s ama kötelezettségnek melylyel Torontál-megyével szemben lakóinak tartozik.

Eddigélé következő ügyek intézettek el: A candidáló bizottság választásánál a Deák-párt 45 szótöbbséggel fényesen győzött. Megválasztottak: Dániel János, Bielek Vilmos s Várnay Imre.

Főispán úr Öltésége maga részéről Steingaszner Ernőt, Kovách Ágostont és Balás Frigyeszt nevezte ki a candidáló bizottságra.

A megürült bánlaki szolgabírói tisztre egyhangulag Milutinovits Sándor választott; első aljegyzővé Poroszkay Béla. A Vuits Izsák betegsége által üresedésbe jött egyik árvaszéki ülnökség, betöltése neje kérelme folytán függőben tartott. Kinevezettettek: Vuchetich Endre*) t. szolgabíróvá s Boros Jenő t. orvosá.

Bethlen József gróf, megyei alispán jelentése, a megye bizottságához.

Tekintetes közgyűlés!

A midőn f. évi Junius 4-én e megyében alispáni székem elfoglaltam, azt azon elhatározó szándokkal tettem: hogy mint e megyének kormányzó tisztviselője, hivatásomnak, melynek komoly voltát, de különösen a közigazgatás, népoktatás, közegészség, közbátorság, a községek újja szervezése, s a még igen igen szomorú állapotban levő községek által kezelt árva-ügyek körüli teendőknél szilárd akarattal s kettőzöttetlettel igénylő teendők halmazát ismerve, de tudva egyúttal azt is, hogy a tekintetes megye közönsége törvény adta jogánál fogva általa megválasztott minden egyes tisztviselőjétől, hivatásával kapcsolatos kötelességeinek pontos teljesítését méltán és jogosan követelheti: kormányzatomra bizott megyénkben mind azt, mi jólétének és felvirágzásának előmozdítására szolgálhat, főfeladatommak ismerjem.

Tudva azonban azt is: hogy a tekintetes megye közönségét képviselő bizottságának minden egyes tagja áthatva a megyének mint ilyen szolgálatot tenni kellő kötelesség érzetével, a hivataloskodásnak s e körül miként tett intézkedéseknek minden létéről tudomást szerezni nem csak óhajt, de erre magát a megye közönsége irányában kötelezettnek is tartja, — a tekintetes megye bizottsága e f. évi számolatató rendes közgyűlésén, kötelességemnek tartom, eddigi működéséről, rövid hivataloskodásom ideje alatt tapasztalt, valamint a tekintetes megye bizottságának intézkedését igénylő hiányokról jelentésemet következő pontokban foglalva megtenni.

1-ör. Megyénknek a törvényhatóságok rendezését szabályzó 1870-ik évi XLII-ik t. cz. értelmében e f. évi Február 6-ikán történt szervezése után, annak egyik fő s legelső vonalban feladatát képezi, az 1871-ik évi XVIII-ik t. cz. rendelete értelmébeni községek újja szervezéséről gon-

doskodni s a törvény értelmében arra hivatott tisztviselőit ebbeli kötelességük teljesítésére utalni, mely kötelességének a megye bizottsága f. évi Február 6-án tartott közgyűlésén megfelelő, megye kormányzó alispánját a községek szervezésének foganatosítására utalta.

Van szerencsém a tekintetes közgyűlést értesíteni: hogy a befolyt tisztviselők tanúsága szerint, megyebeli özsves községeknek a fennebb hivatkozott t. cz. értelmébeni újja szervezése Nagy-Beeskerek városának kivételével, melyre nézve az előmunkálatok befejeztek, s általam annak újja szervezése legközelebb fogantatva vétetni fog, — immár befejeztetett.

2-ör. Nem kis, de egyúttal méltó elégtelenséget tapasztalván a megye közönsége, hogy megyebeli közlekedési utainak rossz karban létét, az évről évre kivettelt közmunka erőnek a kellő tavaszi és őszi idényben vagy épen elmulasztott, vagy igen csekély mérvben lett felhasználása okozza.

A tekintetes megye bizottságának jelenteni szerencsétlenem: hogy a tavaszi idényre szánt közmunkaerő, a megyebeli közlekedési utak helyreállítására egészen, az őszi idényre szánt pedig egy nagy részben már felhasználtott, a hátralék ledolgoztatása pedig folyamatban van.

A közmunkának eddigi ledolgoztatásával pedig alá ide becsatolt főmérnöki kimutatás szerint, melyben egyúttal a felhasznált közmunkaerő is befoglaltatik, az abban kitüntetett útvonalok lettek helyreállítva, s részben a még hátralévő őszi közmunkaerővel helyre állítandók lesznek.

3-ör. A középponti megyei árvaszékek az árvaügyek elintézése körüli eddigi működéséről, ügyforgalmának 1872-ik évi Május 1-től Augusztus 31-ig terjedő kimutatását, mely szerint a befolyt 2052 ügydarabból 1766 darab nyert elintéztet, s így az összes hátralékot 286 ügydarab képezi, de ezen csekély számból álló hátralék is három előadó gyakoribb betegségeknek tulajdonítható, — továbbá Torontál-megye összesített árvaegyházai forgalmának 1872-ik év első feléről kimutatását % alá csatolva, e nem mulasztatom ez alkalommal megyebeli községekben kezelt községi árvaegyházai állapotáról, a megyében tett körutam alkalmával eléggé sajnosan szerzett tapasztalataim nyomán jelenteni, hogy az árvaegyházai kezelése, az árvaek kiszámíthatatlan kárára, majd nem mindenütt a legrendtelenebbül s szabályellenesen vezetettik. E nem türethető szomorú állapoton gyökeres intézkedés által segíteni kellett: a járásbeli szolgabírák általam oda lönnök utasítva: hogy minden községekben, hol árvaegyház is kezeltetik, személyesen szerzett meggyőződésük nyomán, következő pontokra felvilágosító jelentéseiket beterjeszték; és pedig

- vezetettik-e a cselekvő és szenvedő állapotról rendes főkönyv;
- pénztári napló;
- a kötvények jegyzéke számozva megfelelő-e a cselekvő állapotról vezetett főkönyv lapjainak;
- a kötvények biztosítva vannak-e vagy sem;
- a pénztári napló számai megfelelő-e a cselekvő és szenvedő állapot főkönyv lapjaival;
- a cselekvő és szenvedő állapotról könyvekbe a félévi előírás rendszeren keresztül vitetik-e vagy sem, vagy csak a történt befizetések vannak bevezetve;
- a múlt évi főkönyvek le vannak-e, az eszközlött összeszámolás után zárva, s az átvétel minden évben rendszeren megtörtént-e?
- biztos helyen őriztetnek-e, az árvaegyházakra vonatkozó okmányok és számadások?
- az árvaegyházak behajtása végett ügyvédeknek kiadott kötvények felett vezetettik-e rendes kimutatások, meg van-

nak-e a megfelelő térítvények, s bezállítatnak-e rendszeren a behajtott özsvegek rendeltetésük helyére;

k) végezetre tüzetes kimutatás szerkesztésére utasítottam: hogy külön-külön az egyes községekben mennyi az árvaegyház, mi nincs biztosítva s mennyi a hátralékok összege.

A most elősorolt pontokra befolyt jelentések és kimutatások táplált aggodalmamat még inkább fokozták, miért is kötelességemnek ismerem a tekintetes megye bizottságát oly irányú intézkedésre felhívni: hogy a mely községek dacára a nyeresendő utasításnak, az árvaegyházai rendes kezelését remélni nem lehet, az olyan községtől az árvaegyházai kezelése elvétessék s a megyei összesített árvaegyházai tétessék át; de bátor vagyok egyúttal a tekintetes bizottság figyelmét arra is kikérni: hogy akkoron a megyei árvaszék jelen szervezésében, a szaporodni kellő munka miatti erőhiányában eme intézkedés a remélt üdvös czélnek megfelelő képes nem leend, miért is ez esetben a személyzet szaporításának szüksége okvetlen beálland.

4-er. A megyének e f. évi terméskor állapotáról is, s ezzel kapcsolatban a tisztelt közgyűlést arról is tudomásba helyezni kötelességemnek tartván, hogy a szomorú emlékeztető 1870-ik sőt 1872-ik évi elleni vizáradás csapásával sújtott számos megyebeli községek, elég anyagi erővel bírandanak-e, a hatóság közbejáró segélyezése nélkül magukat a legközelebbi 1873-ik évi termésig fenntartani, vagy sem? a járásbeli szolgabírók urak befolyt tisztviselők nyomán szerkesztett számvévi kimutatást, mely szerint, ha a megye területén bevetni kellő holdak számára szükségül vető mag, és az élelemre szükségül mennyiség levonatlik, egy 1524211 p. mérőbeni hiány mutatkozik.

Minden visszatartás nélkül már ma nyilváníthatom, hogy számos község segélyezés nélkül a jövő évi termésig magát a szükséglettel ellátni képes nem leend.

Eme szomorú s minden megyebeliben nem csekély aggályt szülni kellő körülményre a tisztelt megye bizottságát azon indokból is figyelmeztetni valék bátor, mert már eddigélé is Majdán, Torda, Kis-Torák, Szaján, Vilmater és Gyűlvész községek a magas kormánytól nyeresendő vetőmag kölcsönért folyamodtak, mely folyamodványok elnöki úton a nagyméltóságú belügyminis-teriumnak fel is terjesztettek, de miután Majdán községének felterjesztett folyamodványára a nagyméltóságú belügyminis-terium e megye közönségét f. évi Augusztus 10-én 25317-ik számú leiratában arról értesíti: hogy az ily nemű kölcsön segélyezésekre alappal nem rendelkezik, tekintettel arra, hogy legközelebb még számos község segélyezés czime alatti kölcsönökért folyamodni, de talán még inségi konyhára is szorulni fog. Felkérem a tekintetes közgyűlést már most akkorra gondoskodva, méltóztatásuk a nagyméltóságú belügyminis-teriumhoz megyénk szomorú állapotának ecsetelése mellett feliratott intézni, s abban a megyebeli inséges folyamodó községeknek kölcsön útján, leendő segélyezésére felkérni.

5-ör. Az adóügyre vonatkozólag jelenteni szerencsétlenem, hogy megyénkben e f. évben az adóhátralék 7.666.000 ft. volt, ebből f. évi Augusztus végeig adóvégrehajtás alkalmazása mellett lerovatott 241.937 ft. marad adóhátralék 7.424.063 ft., ide nem értve az uradalmak által egyenesen az adóhivatalokhoz befizetett özsvegeket, melyek szinte levonandók lennének. Hogy pedig megyénk így tetemes adóhátralékban van, magyarázatát találja az ezt megelőző több évi silány termésben.

6-ör. A közegészségi állapot a megye területén a lefolyt évnegyedben kedvezőtlen volt, a váltóláz járványosan az egész megyében, s ennek minden községekben föllépett, nagyobb intenzivitással lépet föl a

*) Ujabb tudósítás szerint Vuchetich Endre ezen állomásától leköszönt.

taloskodásról kicsinylőleg szólani, sőt elhanyagolt megyei állapotainkat nagy részben vagyunk hajlandók a szolgabírák, valamint egyéb tisztviselőink másrendű elfoglaltságának tulajdonítani; s örömmel üdvözöltük azon intézkedést, mely az igazság szolgáltatást a közigazgatástól elválasztá. Azonban éppen ez által az új megye szolgabíráira egész más feladott vár, szerintünk most nem elégedhetünk már meg, ha a szolgabírák a közigazgatási darabokat az illető községi jegyzőknek hátráltatva kiadják elintézés végett.

Sőt ellenkezőleg véleményünk szerint a szolgabíróknak ez idő szerint kerületünkbeli községeik vezér szellemének kellene lennie, s minden szolgabírónak legfőbb ambíciója szerintem abban kell hogy központosulna, ha községekben minél nagyobb rend található. Ők volnának azok, a kik az iskolázás iránti előszereket a községben meghonosítanák, ők azok, a kik a községeket figyelmeztetnék, hogy utca szabályozások által ideje korán az eső és hóvizet medencékbe való vezethetéséről gondoskodjanak, hogy így az utóbbi években szerzett tapasztalatok nyomán a téli s tavaszi nyomoroknak elejét vegyék. Árvek elleni védgátakról idején való gondolkodás szintén jótévő gondoskodásukba lenne vonandó. Az árvek fölötti felügyelet, az árvatya, gondnok, árvavagyon ellenőrzése mindannyi tiszteletet szerző működésnek képezi alapját. Vannak községek hol évek óta a község pártokra szakadt a mi alatt aztán a község jóléte szenved, a szolgabíró anélkül hogy a község autonómiáját sértene, oktató, közvetítő közbenjárás által sokszor igen könnyen képes a békét helyre állítani s így számosak az alkalmak, a hol a szolgabíró mint gondos családapa örököl a rája bizott községekre; hivatásuk ilyenmő felfogása mellett kimondhatlan érdemeket szerezhetnek maguknak szolgabíráink a megye és közvével a haza iránt, mert ott a hol a községek rendesen kezeltetnek, a hol azokban a jólét honol, bizonyára a megyei jólét sem fog hiányozni, s a megyei központon kívüli organumok ily módon a megyei jólétnek hatalmas emeltívűi lesznek. Ezek elmondásával a világegyetemen sem kívánjuk azt állítani, mintha nem lettek volna szolgabírák, kik működésüket eddig is nem így fogták fel, csak kifejtetni kívántam, hogy ez tulajdonképp a valódi hivatásuk.

Egyet azonban a szolgabírák feladatai sorában nem említettünk fel t. i. a megyei és vicinális utak fentartását és pedig csak azért, mivel az utakról egyáltalában tüzeten s kimerítélen kívánunk e helyütt szólani, hogy ezen sistematically elhanyagolt közlekedési ágra a kellő figyelmet felébreztetni megpróbáljuk. Közlekedésünk fő tényezői jelenleg a gőzhajók és vasutak, a távirda és a kocsit utak, míg az első a tömeges közlekedést, szállítást eszközlik, addig a távirdák a pillanatnyi közlést mivelik, az utak pedig az egyedes érintkezésnek szolgálnak. A constitúciótalis aera beálltával kocsitaink és különösen az addig conservált államutak, fokozatos hanyatlásnak indulnak. Az 1861-ki év feltűnő visszaesést mutat az ugynevezett csinált utakra nézve, utaink azóta nem hogy szaporítottak volna, de ellenkezőleg nem javították a fennállottak, napról napra kevesbednek. Különösen 1867. óta országunk évről évre a legszétágazott vasúti hálózattal látatik el, s minthogy a mint fennebb mondtuk ezek a tömeges szállítást eszközlik a legviszább helyzetet idézik elő a kocsitak elhanyagolása mellett, a külföld felhasználva vasutainkat készítményeit tömegesen küld szét az országos vasutak különböző irányára szerint, azonban haszlatlan keresnők a sugárutakat, a melyek azt a vasút környekébe szét vinné, mi természetesebb, hogy egyes vonalokon az ipar, kereskedelem felvirágozik, míg azelőtt jelentékeny városok a legnagyobb pangásba esnek vissza, ha az industria, a cultura jó utak által be nem hatolhat a legkisebb falusi tanyához, mely kezdetleges sejtnek adnak tápot, anyagot a világegyetemnek ugy felvirágzásunk csak egyoldalú, soha általános nem lehet. De maga a vasutak tömeges szállítási lehetősége ott, a hol az év legnagyobb részében az utak járhatatlansága lehetlenné teszi a termelők a vasúthoz jutni; s ha azon megdöbbenést

látjuk, melyet a vasutak gyors terjeszkedése országunkban szült; korántsem kell hinnünk hogy talán országunk ennyi vasutat meg nem bírna, nem, a túlterjeszkedés csak annyiban áll, a mennyiben vasutaink számosak, utaink azokhoz majdnem semmik. Pedig nem a tömeges szállítási mód az alpha. Előbb a kisebb quantumok összehordására szükséges utakat s csak az így összehordott tömegek szállításáról kell vala gondoskodnunk. Valamely állam kereskedelmi felvirágzása csakis a jó kombinált utrendszer alapján fejleszthet vasút rendszertől függ. Ez irányban azonban az illető községeket komoly szemrehányások illetik, mert az utak készítését tökéletesen elhanyagolta közlekedésünk kimondhatlan kárára; s még sincs jogunk nyíltan fellépni, vádolni; mert legsajátabb megyei és vicinális utaink érdekében sem tétünk semmit, a közmunka erőt gyakran sehogy, máskor oly czélyiránytalanul használtuk fel, hogy az eredmény mindig semmis; czélnélküli elforgatás, kapkodás minden systema nélkül; ez irányban megyei főmérnökünk sem vagyunk képesek vádolni, ő már többször sürgette az általa heterjesztett utterv keresztül vitelét, a mely mindég a szolgabírók, hiányos istápolásán hajótörést szenvedett; pedig míg a szekér tengelye a sarat turja, sok pénzünk, időnk megy kárba, a halálra kintzolt vonóállatokban pedig, drágán fizetjük meg, mit az utak nem csinálása által megkímélni vélünk!

A délmagyarországi történelmi és régészeti társulat 1872-ik évi Szeptember 7-én tartott szervező közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen vannak: Ormós Zsigmond, ideigl. társulati elnök, Temes megye főispánja, a magy. tudományos akadémia tagja; Rácz Athanáz, kir. tanácsos, temesvári ügyvéd; Barácz József, kir. tanácsos; Preyer János, kir. törvényszéki bíró, Temesvár monographusa; Böhm Lénárt, fehértemplomi polgármester, Délmagyarország történelmi ügyvédje; Bercsán János, aradi gör. kath. főesperes; Dr. Vargies Imre, temesvári ügyvéd; Dr. Parlaj Márton, cs. kir. törzsorvos; Dr. Reiner József, temesvári főorvos; Korbonics János, temesvári főgyerm. tanár; Bilzky Ferencz, német-szent-péteri plébános; Odor Sámuel, temesmegyei főszámvevő; Marosi János, temesvári ügyvéd, a kereskedelmi kamara titkára; Mencer Ármán, a temesi takarékpénztár igazgatója; Maly István, kir. ügyész; Varga Ferencz, gyoroki plébános, Szeged városának monographusa; Dr. Kakujay Gyula, a „Temesi Lapok“ szerkesztője; Strasser Albert, a „Neue Temesvarer Zeitung“ szerkesztője; Blau Manó, temesvári bankigazgató; Hajnik János, magy. kir. jósági igazgató; Dr. Nemesnyí Gyula, temesvári ügyvéd, az ipar- és keresked. kamarának titkárságadjé; Folly Emil, temesvári papneveldei igazgató; Vannay Gusztáv, temesvári ügyvéd; Reiner Géza, ügyvédjelölt; Szölösy István, ügyvédjelölt; Iványi István, nyitrai gym. tanár; Bessenyei Ferencz, temesmegyei főjegyző; Ifj. Ormós Zsigmond, temesmegyei aligazgató; Karnay Alajos, szegedi főgyerm. tanár; Fuchs János, temesvári gym. tanár, Lád Károly, kecskeméti gym. tanár; Schaffer Károly, temesvári elemi tanító; Szentkláray Jenő, temesvári főgyerm. tanár, a „Tört. Adattár“ szerkesztője, id. társulati titkár.

A társulat ideigl. elnöke Ormós Zsigmond, főispán úr ő méltósága, néhány perczel dél-élelti 10 óra után a vármegyei nagy terembe lépven, az itt egybegyűlt társulati tagok által lelkes eljenzéssel üdvözölték, s megnyitván a tanácskozmányt, a jelenlevőkhez a következő, sok helyen helyesléssel és eljenzéssel fogadott megnyitó beszédet tartá:

„Tisztelt gyülekezet! A társulásra s az erők egyesítésére törekvés korunk irányadó eszméi közé tartozik, mely alól a szaktudományok magukat ki nem vonhatják.

A tudomány csak úgy, mint a kézműipar különböző ágai, hajdan kizárólagos természetű volt. Kezeli czél szerű külön osztályt képeztek. Az ó-korban csak egyes lánghalmok, a közepkorban a zárdák szerzetesei foglalkoztak vele, s kezesét kiváltságoknak tekintették. A tudomány ezután tért nyerve, a tanszékekbe lön átültetve, de különböző ágainak művelése még is egyes avatottak kezében maradt. A tudományok terjedését azon két körülmény segítette leginkább elő, hogy azok művelése bizonyos osztály kiváltsága lenni megszűnt, és hogy a tudományos nyelv egysége, mely előbb a görög, utóbb pedig a római nyelv apólasában nyilvánult, elenyészett. Amint a civilizált világ népei a tudományok különböző ágainak művelésére a holt latin nyelv helyett saját nemzeti nyelvöket kezdék használni, azok általánosítására az első lényeges lépés, melyet a kor irányára mindig továbbra fejlesztett meg volt téve.

Hajdan a tudósok és költők a pápák és fejedelmek babékoszortúri által avattakak tel; napjainkban a nemzetek elismerése teszi nagygyá költőinket, íróinkat és tudósainkat.

Igaz, vannak most is intézetek, mely általános a tudományoknak, vagy ezek különleges szakának művelését tűzték ki czélul. A tudományos akadémiák ezen intézetek sorába tartoznak. — Azonban a kor irányára ezekre is hatást gyakorolt; mert míg a régebbi akadémiák az emberi tudás minden ágait, ezek összeségét s egyetemes eredményét tűzték ki czélul, a korunkban keletkezett akadémiák szakmákra és sajátos külön jelleggel bíró testvéregekre vannak felosztva. Daczára annak, hogy „Magyar Tudom. Akadémiánk“ keletkezésének idején a tudományok szakosztályozása és művelése általában nem volt elterjedve, osztályainak megalapítása és munkásságának szakokra felosztása által még is már példáját adta ez intézet annak, hogy a kor követelményeit figyelembe veszi.

Átalánosítás szintén jelszava a kornak. A jogok és élvezetek általánosításától a tudomány általánosítása el nem maradhatott. Korunkban, melyben az ember nem hangyaszigoralmu óriási hegylánczolatok által szétválasztott különböző országok, és a fennálló akadályok daczára egész világrészek közt a közvetlen közlekedést és érintkezést a tudomány segítségével megnyitotta; midőn hasonlólag a tudomány segítségével a gondolatot az egész földgömbre szétküldhetjük; midőn a távolság akadályai megszüntetve lettek, és midőn egyes feltaláló elmék érdemeinek elismerése mellett is a kivétel csak szakavatottak csatlakozása által válik lehetővé; midőn tapasztaljuk, hogy korunk nagy természetűdosa Humboldt, kiható munkásságának eredményeit nem írószóhabban tett száraz elméleti, hanem messze világrészekben szakképzett férfiak segítségével nyerheté: ezen korszakban a tudományoknak határozott szakmára felosztása s a szaktudományoknak társulati uton művelése szükségkép bekövetkezett.

E jelenség az új-kor vívmányai közé tartozik, — s a tudomány terén már is nagyszerű eredmények, a tudomány óriási előhaladása köszönhetőek neki.

Honunk a kor mozgató eszméinek mindig nyitva állt; kebleinkben a haladás, az előretörés vágya mindenkor hatalmas volt, és következképp a szaktudományok társulati uton művelésének és általánosításának hatalmas szelene nálunk is meghonosult, gyümölcseit körünkben is érlelni kezdi.

Azon szaktársulataink közül, melyek a tudomány művelését czélul tűzték, a „Természettudományi Társulat“ említem csak. E társulat kezdetben az orvosok és természetvizsgálók évi összejöveteleire, a közszellem ébresztésére, és szerény eszmecseréire szorított; s ezen társulat erős törzset és szétágazó lombokat feltűntető terebélyes élő fává nőtte ki magát, mely minthogy viszonyainkhoz nézve nevezetes anyagi eszközök felett rendelkezik, és kitűnő szellemi erők csatlakozásának örvend, ma már valódi tudományos egyletté lön.

Hasonló ehhez a „Történelmi Társulat“, az „Erdélyi Múzeumegylet“, és a tudomány bizonyos határozott ágának művelésére törekvő, létrehozta a „Kisfaludy Társulat“, mely daczára annak, hogy szervezetenleg régebbi szabásu tudományos akadémiák alkotásává bir, kirekesztőleg még is a szépirodalom terén foglalkozik.

Ezen előzmények után bátran állíthatom, hogy a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat“, melynek szervező közgyűlését tartani ma van szerencsénk, nem egyes ember rögtönzésének, hanem korunk irányadó eszméjének s a szaktudományok társulati uton művelésére való törekvésnek szülöttje, mely épen azért, mivel nem egyes ember izlésének, hanem az uralgó eszmének kifolyása, valódi szükségét pótol és kétségtelenül üdvös eredményű leend.

Ha az előzményekben társulatunk keletkezésének szükséges voltát az általánosság szempontjából kimutatni törekedtem, ugy constatálni kívánom egyuttal, hogy a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat“ létrejöttének szükséges voltát, vidékünk sajátosság viszonyainak szempontjából, még inkább lehet támogatni.

Vidéünk, mint a Traján által véglegesen meghódított tartomány, az ó-kor emlékeiben igen gazdag. Nem czélem ez alkalommal fölemlíteni mindazon emlékeit a hajdankornak, melyek körünkben és különösen az Al-Duna különböző helyein naponta találhatunk, és melyek összpontosító közvetítés hiányában az enyészett martalékaivá válnak, vagy fölünk idegen távol vidékekre vándorolnak, hogy saját tehetetlenségünk, tudatlanságunk vagy vétkes közönyösségünk ugyanannyi hirdetői gyanánt szolgáljanak, s melyek nemcsak a régészettnek, hanem az ezel rokonságban lévő történelemnek is buvárdokásokra bő anyagot nyújtanak.

Az ugynevezett római sáczok, melyek földhányások alakjában délről éjszaknak tartományunkat párhuzamos vonalban átmetszik, és melyekről mindeddig tüzeten nem tudjuk, hogy mely kor, mely nép műveinek tekintségük? és mily czéla voltak felállítva? — A rónáinkon szabályosan felmerülő halmok, rommaradványaink, és a régi kor nevezeteseb telephelyei mindeddig kikutatva nem voltak. A Peutinger-féle földabrosz helyei, a Dunának három átmeneti pontja Traján idejében, véglegesen még mindig nincsenek megállapítva, s a bennünket mint magyarokat illető közelebbi kor történelmileg nevezeteseb helyeire, Arad, Lippa, Temesvár és más helyek történetére vonatkozó körülmények még sok földerítésre várnak.

Ezen vonatkozásokban nagyjából akartam csak körvonalozni azon számos teendőket, melyek alakulában levő társulatunk hatásköréhez tartozandak.

De nemcsak a tudomány szempontjából, hanem társadalmi szempontból is, politikai küzdelmek kirekesztésével, tisztán szellemi és tudományos alapra fektetett egyesítő és közpon-

tosító közeg teremtésének szükséges volta honunk ezen alvidekén elvitzáthatlan.

Midőn születésünkben nemzetiségek és vallás által annyira el vagyunk különítve, és ezen különszakadásokhoz később a saját meggyőződésünk által előidézett politikai nézetkülönbségeket fölmerülni tapasztaljuk, vizsga szemekkel akaratlanul is oly nyugpontot kerestünk, melyen a szétágazó küzdelmekben kifáradtak megpihenhessünk.

Ily egyesítő nyugpontot véleményem szerint a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulatban“ fogunk találni. Az Al-Duna vidéke, mely az anyaországhoz viszonyított határvidéket képezi, a régészeti és történelmi kutatások kiapadhatlan forrását képezi. A határvidékek becsüzetése által oly tartományval öreghedett az ország, melynek nemcsak előbbi intézményei voltak ismeretlenek előttünk, hanem melynek szelleme is, a kebelében létező rokon-szenvező elemek daczára, ismeretlen vagy idegen vala előttünk. Így a közlekedésre, eszmecserére s az ebből szükségkép erőshülő érdekegységére szükséges volt oly központot alkotni, mely a hivatalos kényszer korlátain kívül esvén, a csatlakozók önkéntes akaratának kifolyása — s így megdönthetetlenül erős legyen.

Ugy hiszem ezekben nagyjából esetelve vannak mindazon nézponok, melyek a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat“ tervezésénél és megalakulásánál irányadók valának.

Egy másik kérdés szintén felmerülhet az előtérben, mely némi helreigazítást igényel. — Társulatunknak „történelmi és régészeti“ czége tudományos színezetet kölcsönöz, és lehetnek igen nagy számú jó érzésű hazafiak, kiket a csatlakozástól az álszemérem visszatartóztat, kik a tudomány egyik vagy másik ágával csak kedvelésből foglalkoznak a nélkül, hogy szaktudósokká válnának, és azért a társulathoz hozzájárulásukat vagy abba beolvadásukat feleslegesnek tartják.

Ezen hazánkiai vétenek a kor egyik mozgató hatalmas eszméje ellen, mely a szaktudományoknak társulás útján művelését tűzte ki czélul.

Már magában azon körülmény, hogy önkéntes csatlakozásból alakult egész társulat, nem pedig egyes szakképzett, vagy szobatudósok karolják fel a tudomány körébe vágó ügyet, bizonyítványul szolgálhat arra, hogy általán nem tudományos készütségű, hanem csakis tudományos törekvésű társulattal állunk szemben; és alapszabályaink 6. §-ban világosan ki van írva: hogy minden történet- és régiségkedvelő tagga megválaszthatatik. E szerint a súly nem a tudományos képzettségre, hanem a kedvelésre van fektetve.

Ne a világhírű Szentpéter-kupola tervezőjéhez, Michel Angelohoz, hanem azon napszamosokhoz hasonlítsuk magunkat, kik a csodálatos tervet életbelepítették. Legyünk evező közlegényei azon hajónak, mely Columbus előtt a felfedezett új világ csodáit feltárta. — Igaz, Michel Angelo és Columbus lángesze, mely után indulhatnánk, hiányzik közöttünk; de ha honszeretetünk mellett a farsadást és a fölünk kívánt csekély áldozatot nem kiméljük, ugy azon üdvös célt, melynek körvonala az immár felsőbb hatóságilag helybenhagyott alapszabályainkban le vannak téve, bizonyára el fogjuk érni.

Ezen alapszabályok értelmében, mint a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat“ ideiglenes elnöke, egybehívtam a t. tag urakat a mai közgyűlésre; s midőn itt mindnyájukat a legszivesebben üdvözölmi szerencsém van, egyuttal felkérem, hogy megalakulásunk után társulatunk eddigi ideiglenes vezetését beszüntetve, annak kormányzatát az alapszabályok értelmében véglegesen megválasztandó közegek kezébe átruháznai, s azután még társulati céljainkkal szoros kapcsolatban lévő némely dolgok iránt intézkedni méltóztatassanak. —

A nagyhatásu megnyitó beszéd végeztével felszólat Dr. Vargies Imre, előadván, hogy miután a társulat életrevalósága s annak sikeres működése az élen álló kormányzattól feltételeztetik, s Ormós Zsigmond ő maga nemcsak a társulat létesítése körül tett érdemteljes fáradozásai, hanem eddigi ideiglenes elnöki tapintata és buzgalma folytán a társulat fővezíri állására legalkalmasabb: a társulat vonatkozólag az elsőre jegyzőkönyvileg hálás köszönetet szavazzon neki, (lelkes, hosszú eljenzés); vonatkozólag a második örvendetes körülményre pedig indítványozza: hogy ő méltósága felkéréssek, miszerint egyhangulag elnökké történő megválasztását, a személyében összpontosult bizalomnak engedve, kegyesen elfogadni méltóztatassék. — (A jelenlevők eljenzéssel fölkelnek helyeikről.)

Elnök. Czélirányosabbnak véli az eljárást, hogy a fontosabb s a társulat életére döntő befolyásu határozatok előtt a társulat ünneplés megalakulása kimondassék. Mire nézve összeszedetni kéri az aláírási íveket, felszólítván a jelenlevőket, ha netán volnának még csatlakozni óhajtok, kik neveket valamely ivre még be nem jegyezték, legyenek szivesek azt jelenleg tenni. Csak miután a társulatot megalakultnak fogja kimondani, veendő elő az egyleti szervezés eszközését.

A jelenlevők elnök ur ő méltóságának az ügyrendet könnyítő s logikai folyamánny ezen intézkedésbe belenyugodtak, mire a társulati ideigl. titk. Szentkláray Jenő kihirdette a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat“ megalakító, a kezdeményezett szellemi mozgalomhoz első ízben csatlakozott, s a jelen szervező gyűlésig bejegyzett tagok névjárolmát, mely, miként következik, emlékeztül e jegyzőkönyvbe is felvétetni határozottat.

(Vége következik.)

HIRHARANG.

* E város közönsége e napokban tisztelget nagyságos Dániel Pál országgyűlési képviselőt, a Szeptemberi közgyűlésre lerándult Pestről. A mint egy 300 tagból küldött szónoka Dr. Demko Pál először ő képviselő úr személye iránt a küldöttség oszlatlan bizalmát és tiszteletét tanúsítja s egyszersmind továbbra is folkerte, hogy városunk ügyeit ezentúl is oly buzgalommal és készséggel védelmezze mint azt eddig ez tevé. Továbbá szónok úr azt hangsúlyozta legjobban, hogy a „kikinda-pancsovai”-vasút mielőbb kiépítésék, tekintve annak életfontosságát, de főleg azon körülményt, hogy e pálya munkába vétele által a beállott nagy mérvű inségen némileg segítve leend, az által, ha az ehező nép munkát fog kapni. Dániel Pál meg szavakban közönte meg a személye iránt tanúsított bizalmat s kijelentette, hogy mint eddig, ugy ezután is mindent el fog követni és szerencsés-jének fogja tartani, ha városunk javára bár mily csekély, szolgálatot is tehet. Továbbá azt mondta: hogy ő és társai át vannak hatva e pálya fontosságától s annak mielőbbi létesítését s munkába vételét, kémi fogják a kormánytól s az engedély mielőbbi megadását az országgyűlés figyelmébe fogják ajánlani. Ez után a küldöttség, Dániel Pált elítelve el-távozt azon reményben, hogy az ige nem-sokára tessité fog válni.

* A városi restaurációhoz erősen készülnek. Itt is volna már az ideje hisz már másod régen el is fejejtették. A megyén nem múlik, de a városnál megy lassan az előleges munkálat.

* A vasúti mérnökök mint értesülünk végleg elköltöznek városunkból. Ha ez igaz! ugy a vasút nem tudjuk mikor fog kiépülhetni.

* Benkó Károly pesti építész, nagy-beckereki születésű a Nagy-Beckereken építendő közös iskola tervezetét ingyen készítette, és az iskola felépítésének költségei fedezésére 1000 forint o. é. adományozott. Éljen a nemes lelki adományozó!

* Köztisztelőben álló ügyvéd s megye bizottmányi tagot Kovách Ágoston urat nagy csapás érte. — A gyászjelentés következőleg hangzik: Özeveg Benkó Györgyné született Kovách Amália, Kovách Ágoston, Kovách Lajos, öz. Rupp Ignácné született Kovách Zsuzsanna és öz. Kovách Lászlóné született Krepuska Mária saját s illetőleges gyermekeik, unokáik s egyéb rokonaik nevében megsomorodott szívvel jelentik édesanyjuk, illetőleg nagy- és dédanyjuknak özvegy KÓVÁCH ANDRÁSNE, született Schmideki-Messerschmidt Erzsébetnek folyó 1872. évi Szeptember 10-én, reggeli 5 órakor, éltének 86-ik évében, aggkórában történt gyászos kimúltát. Holt tetemei folyó hó 11-én delutáni 4 órakor fognak az ág. hitv. evang. gyászszertartás szerint az evang. sírkertben örök nyugalomra tetetni. Béke hamvainak! Nagy-Beckereken, 1872. évi Szeptember 10-én.

* Mint értesülünk a német város részben nagy a izgatottság a tagosítás be nem fejezése miatt. Egyik rész nem akar ellátni régi föld-jeitől, a másik még nem akar ki menni a már kiosztott új földekből. — Valóságos Babel tornya, meg volna minden csak az egyetértés hiányzik. Mink az hiszük, hogy még az őszi vetés ideje előtt az is megerkezik.

* Ajánljuk szolgabíránk figyelmébe az utak javítását még mielőbb az őszi esőzések beállanak. Mert ha akkorára akarják hagyni, akkor kár lesz hozzá is fogni; mert a rozsz utat még rosszabbra csinálják, ha sarat sár felibe fognak hordatni.

* Beszélük, hogy az elfogott Markó, kit nehány hét előbb a kir. bizottság Szegedre kísértetett, kezesség mellett hazabocsátott volna.

* „Pestvárosához” czimzett vendéglő előtt, még mindig ott tálolgatnak a gödrök, a városi policia nagy dicsőségére. Valóban ez már csakugyan scandum! Ha másról nem, e gödrökről csakugyan kedvesen fogunk vissza emlékezni, a városi kövezetet javító bizottságra.

* Lemondott honvédlisztek B. Bornemisza József gyalog százados, Kelemen Ignác, Maier József, Sinay Lajos, Antolkovics Kálmán gyalog hadnagyok Kriványi Rezső, Pfeifer Károly gyalog-főhadnagyok, és Guáth Mátyás lovas hadnagy a honvédségben viselt tisztü rangjukról lemondtak.

* Képviselő jelöltek. Temesvárt a jobboldal eddig négy jelöltet állított sikra: Harkányit, Nemesnyit, dr. Weiszt és Tury Sámuel. A baloldalnak, egy árva jelöltje sem akad. Valószínű, hogy a négy jobboldali jelölt közül Tury Sámuel nyeri a legtöbb szavazatot, ha ugyan a jelöltek nem csinálnak fuziót.

* Vasárnap már egészen harcziás kiné-zése volt városunknak írja az aradi „Alföld”. — Az utcákon s a téreken hullámozott a temérdek honvéd- s közös hadseregbeli katona, a nehéz ágyuszekerek le- és feldübörögtek, a temérdek tábornok, fő- és alizst egymást váltotta fel a „fehér kereszt” előtt, hol a korán reggel megerkezett népszerű honvédségi főparancsnok József főherczeg lakosztálya volt. Megerkeztek többi közt Hollán Ernő államtitkár, Szende Béla min. tanácsos, Pon-grác K. parancsnok. A közös hadseregből láttuk gr. Huyn kat. országos főparancsnokot, Scudier altábornagyot sat. Megenlítjük még, hogy a szintén itt levő Horváth János és báró Meszina honvédezedések és dandár-parancsnokok, továbbá Posta Ferenc alezredes és Nyitrai József őrnagy meglátogatták tegnapelőtt az aradi várbán azon komor helyi-séget, hol 1849-ben mint foglyok laktak, s melyhez annyi szomorú emlék fűzi őket.

* (A világ kegyetlen). Phárao egyik ivadéka lelke teljes erejéből dolgozott vonó-jával, s hegedűjéből mámorító hangokat csalt ki, e mellett pedig szénfekete tüzes szemével egy szép fiatal lány szívét vette ostrom alá. Sorsát senki sem kerülheti ki! gondolta az ifjú leányka, s a barna zenesz karjaiba futva, elhagyta családját, s követte a czigányt, ki szívének királya lett. Szerelmes percek közt a vándorut hamar mulik, s így értek Lugosra. De a világ kegyetlen, a szülők mesés köszívü zsarnokok, mert a boldog leánykát megfosztották czigány szeretőjétől, s szépen haza szállították Verseczre, a honnan elsőkött volt, és a hol szülei jómódú birtokosok. A szerelmes czigány pedig — mintha valami újságot mon-dott volna — egész páthossal kiáltotta: „A világ kegyetlen!”

* Külföldön használandó okmányok hitelesítése ügyében a belügyminiszterium az ország törvényhatóságaihoz következő köriratot intézett: Az egyes felek által külföldön használandó okmányok hitelesítése körül azon helytelenség tapasztaltatott, hogy ilyenmü okmányok nem hivatalos uton, hanem közvetlenül az illető magánfelek által rövid uton mutatattak be a külföldön székelő cs. és kir. követségeknél, s egyéb képviselő hatóságoknak hitelesítés végett, minek következtében, minthogy az ily okmányoknak az illető belső hatóságokhoz előbb általuk leendő hitelesítés végett szükséges visszajuttatása s általuk eszközözendő ímési fölterjesztése, eltekintve más kellemetlenség-ektől, nagyobb idővesztéssel jár el egybe-kepesolva: figyelmzetnek a törvényhatóságok, hogy a külföldön használandó okmányokat az illető felek neve s lakásának tuzetes közlése mellett, mindenkor hivatalos uton a belügy-miniszteriumhoz felülhitelesítés végett terjesz-szék fel, mert az említett követségek és képviselő hatóságok odautasítottak, hogy csak a hivatalos uton beérkezett okmányokon látható aláírásokat, s ezeket is kizárólag csak az

esetben hitelesítsék ha azok az illető ügynök-ségek vagy az egyes miniszteriumok, országos hatóságok s ezekkel egyenlő rangban álló közigazgatási vagy bírói hatóságoktól származnak s előttük — az e hatóságokkal fennálló hivatalos viszonyról fogva — nem ismeretlenek. Budán, 1872. szept. hó 2-án miniszter helyett Zeyk Károly államtitkár.

* Horvát Boldizsárt súlyos csapás érte. Neje, született Schenk Klára asszony, hosszabb betegeskedés után, ma meghalt. Résztveteljesen fogadjuk e gyászírt, mely a női erényekben oly gazdag hölgy elhunytáról tudósít és részvét-nyilatkozatunkhoz bizonyára mindnyájan csatlakoznak, kik az üdvözült ismerőseinek köréhez tartoztak.

* (Külföldi rövid hírek). A versaillesi haditörvénysek Achille Jules Etiennet, ki a commun alatt szolgált s több gyujtogatásban részt vett, elethossziglani kényszer munkára ítélte. Etienne csak 21 éves. — A rendőrség Calaisban bonapartista összeesküvést fedezett föl. Hányadik már ez? — A „Rappel” szerint: a francia minisztertanács a commune-mozgalomban compromittált egyénekre nézve új, fontos rendszabályokat hozott.

* A kolozsvári pótta-folyamra egybegyült magyar és oláh ajku néptanítók között — mint Kolozsvárról írják — heves összezörrenés történt, mely az oláh atyafiak szenvedélyessége folytán verekedésbe megy át, ha több higgad-tabb gondolkozásu magyar tanító meg nem akadályozza. Ez is újabb adat a néptanítók gyöngé képzettségéről, ugyanis a midőn a civilizáció igaz apostolainak kellene magukat mutatni, akkor a barbarismus csatlósainak szerepét játszik.

* Mindennek megvan a maga álmodata, még a berlini ünnepegyességeknek is. A lapok a pompa és fényfestésében annyira elmerülnek, hogy az árnyodalakat nem is látják, holott mint a „D. Z.” írja az utcai néphullámzásban számtalan megebesültek, nyolcz egyén pedig, „míg az utcát Prussia ifjainak dobogó paripái típtorták” — agyontapostott.

* Egy derék fiatal leány N.-Körösön már régóta egy lelencház fölállítását tervezik, azonban az adakozások csigamódra, vagy épen sehogysem jönnek. Közélebb egy lelkes ifjú hölgy Beretvá Boreca k. a. — ottani föld-birtokos leánya — egy ural 10 frtban a lelencház alapítójának gyarapítására fogadott, hogy egy megrakott targonczát a városon át a casinó elé tol. A fogadás megtörtént, s a fiatal leányka a napokban nagy közönség jelenlétében végrehajtá a fogadást. A kisasszony — mihelyt a casinó elé érkezett, a 10 frtot azonnal a lelencházának adta át.

* (Egyöntúti jelzés a vasutakon). A közmunka- és közlekedési miniszterium részéről a mai hivatalos lapban egy rendelet képesben jelzési utasítás tétetik közzé a magyar korona területén fekvő összes vasutak számára, melynek f. évi október 1-jétől kezdve kell életbelénnie.

* (A vesuv újra füstölög). Mint a „Pungoló”-nak Nápolyból jelentik, a Vezuv két hatalmas kráterből megint erősen okádja a füstöt s környékét reng a föld. Palmieri tanár observatoriumából hasonló jelentést tett az olasz lapoknak.

* A Nagy-Kikindán Szeptember 19-én tartott lódíjazás alkalmával díjaztattak követ-kező lótulajdonosok. 1-ső díjjal Kéri János Nagy-Szt.-Miklós, s Wild Miklós Zombolyról; 2-dik díjjal Rohonczy Aladár Török-Becséről s Trifumác Dóme Nagy-Kikindáról; 3-dik díjjal Drayler Lipót Nagy-Kikindáról; 4-dik díjjal Rohonczy Aladár Török-Becséről s Kuczora Antal M.-Czernyáról.

* Vilmos császár ugyancsak jutalmazza hiveinek szolgálatait. Mint Karlsruhéból írják, a „N. Bd. Ldsztg.”-nak, a német császár a badeni nagyherczegséget királlyággá akarja emelni; ez által kívánván megjutalmazni vejének szolgálá-

it, melyeket ez 1866. óta tanusított s így disztívén saját leányának fejét is királyi koronával. Mint hírlik, ezen új királlyággal fog egybekapcsolatni Elzász-Lothringen is; ami egy részéről Badennek királlyággá emelését, másrésztől a volt franciaországi résznek Németországba való tetleges bekebelezését fogja jelenteni.

* (Regényes történet.) Thiers úr 20 év óta naponként egy kis ibolyacsokrot kap irrellel kéztől, mely azt hálósobája ablakába, vagy sokszor a kandalló párkányára teszi le. Minden nyomozása daczára eddig nem sikerült Thiersnek a szeretetre méltó ajándékozót fel-fedezni; és, a mi még különösebb, mikor Thiers December 2-án elfogott, az ibolyacsokor minden reggel szobája ablakácsozata előtt fe-küdt. Thiers úr már régen felhagyott kutató-saival és az ibolyák ma is minden reggel ott illatoznak trouvillei hálósobája ablakában.

KÖZGAZDASÁG.

Rumén-magyar pálya-összeköttetések iránt mindinkább határozottabb hírek érkeznek Ruméniából. Legközelebb egy fejedelmi rendelet által fölhatalmaztattak a rumén miniszterek, hogy Sekané Virschiorove, Vulcan és Ura vaspályavonaloknak a magyar vaspályákkal leendő összeköttetése iránt kezdje meg az alkudozásokat, és tervezzen egyezményt, mely utóbb a törvényhozás jóváhagyását ugyan igényelni, de mégis az összeköttetés első kezdeményeül tekinthető. Az említett rumén pályák Orsova, a Vulkan és a Bolza szorosnál fogják az összeköttetést létesíteni.

Az eperjes-tarnowi vasut magyar vonalánál a részvények kibocsátási folyama 159 ft. ezüstben (körül-belől 172.50 ft. papírban), az elsőbbsegé 84.50 ft. ezüstben, körülbelől 1.950 ft. papírban.

A budai közúti vaspálya részvényei egy idő óta igen emelkednek, ennek oka abban áll, hogy a pesti közúti vaspálya-társaság hálózata a budavai összekötői és pedig a margitszigeti hid által; a pesti közúti társaság azután a részvényeket folyamukban fogja beváltani.

British and Austro-Hungarian coal and iron company (limited) cím alatt egy részvénytársulat keletkezik Londonban, melynek célja Ausztriában és Magyarországon bányászatot, különösen közén-bányászatot üzni. A társulat alapkölsége egy millió font sterling lesz, az egyes részvények 10 fntból fognak szólni.

A pesti népbank legközelebb rendkívüli köz-gyűlést tart, melyen alapitójának szaporítása iránt fog a választmány előterjesztést tenni. A választmány 7500 db. 100 fntos részvényt szándékozik kibocsátani. A régi részvényeseknek jogukban álland az új részvényekre jegyzéseket tenni.

A tiszai vaspályánál Nördling főgazgató és Feszt kereskedelmi igazgató közt hosszabb idő óta sur-lódások mutatkoztak, ugy hogy mindketten kijelenték, miszerint együtt nem szolgálhatnak. A választmány en-nél fogva utolsó ülésében Nördling mellett nyilatkozott és Feszt igazgatót nyugdíjas állapotba helyezte. Ez a vasúti körökben nagy föltűnést okozott, miután Feszt a tiszavidéki pályának egyik legrégibb hivatalosának.

A királlyágyár telkeinek eladása iránt a tárgyalások befejeztettek s a szerződés a társulat leg-közlebbi közgyűlése elé fog juttatni jóváhagyás végett. — Ezen szerződés következtében a serfözde-részvények a társulat fölhasználása után 250—255 frjával fognának beváltani.

2143. sz. 1872.

II. árverési hirdetmény.

A n.-beckereki kir. törvényszék telekkönyvi hatósága részről közhírré tétetik, hogy Fischer János zentai lakos részére, Gebel József frányovai lakos tulajdonát képező és a frányovai 597. sz. tjkvben felvett 691. helyrajzi és 660. összeírású 3300 ftra becsült ház és ugyanottan 5661/b) helyrajzi szám alatt felvett 2 hold 1400 [ ]-olnyi térfü 512 ft. o. é. becsült szőlő bírói elárverelésére 2143. számú végzéssel folyó évi Szeptember 3-ra kitűzött első határidő sikertelen lévén érintett ingatlanok f. évi **Oktober 3-án** kitűzött második árverési határidőben Frányován a község-házán becsáron alól is el fognak adatni.

N.-Beckereken, 1872. Bzeptember 6-án.

Szalay Imre,

kir. törvényszéki bíró mint végrehajtó.

1087. sz. 1872.

Pályázat.

A zichyfalvi községi jegyzői állomás az 1871-ik évi XVIII. t. cz. 100. §-nak értelmében ideiglenesen megüre-sedvén, annak ideiglenes helyettesítését útján történendő betöltésére a pályázat megnyitattik. Felhivatnak mindazok, kik ezen ideiglenes helyettesítés útján betöltendő jegyzői állomást elfoglalni akarják, folyó évi **Oktober 1-ső** napjáig felszerelt folyamodásaik alább

irt hivatalnái benyújtására, a helyettesítés idejére járandó és fennálló fizetés biztosítása mellett, a miről is folyamodó a zichyfalvi községi bírónál tudomást szerzheth.

Kelt Bánlakon, 1872. évi Szeptember 14-én.

Milutinovich Sándor,
ker. szolgabíró.

1106. sz. kig. 1872.

Pályázat.

Torontól vármegye ó-bessenyői kerület alólirt szolgál-bírája által közhírré tétetik, miszerint az e kerülethez tartozó Uj-Szt.-Iván községben üresedésbe jött jegyzői állomás mellyel 243 ft. 75 krynai évi fizetés, 37 ft. napidíj átalány, s 40 ft. átalány irodai szerekre összesen 320 ft. 75 kr., természetben kiszolgáló járandóság 52 p. 25 ft. őszi, 10 p. mérő tavaszi tiszta búza, 50 font só, 2 font stearin-gyertya, 2 öl kemény tűzifa, 3 öl szalma, szabad-lakás és kerttel van összekötve, pályázat útján betöltendő. Ennél fogva a pályázni szándékozó felhivatnak, hogy az 1871. évi XVIII. t. cz. 74. és 83. §-a értelmében fel-szerelt folyamodványaikat folyó évi **Oktober 31-ik** nap-jáig hozzám nyújtsák be.

Kelt Uj-Szegeden, 1872. évi Szeptember 2-án.

Keresztes Ignác,
szolgabíró.

Eladási hirdetmény.

92 darab öreg, 15 két éves, 114 idei kos,
1496 „ „ 535 „ 3 „ anya,
90 „ „ 482 „ 176 „ üsző bika
folyó évi **Szeptember 22-én** az écskai tiszti irodában, készpénz fizetés mellett árverés útján el fog adatni, a venni kívánók 10% bánatpénz kiküldési ár letétele mellett ve-helnek csak részt az árverésen.

Hirdetmény.

Tékozlónak nyilvánított Grassl Miklós tulajdonát képező — a német városnegyedben fekvő 1/4 urbéri telek s a bassahidi uton levő szélmalom, ezennel bérbe adandó.

Plechl Antal,
gondnok.

Hirdetmény.

M. Gróf Csekonics János úr Barító pusztáján
**50 darab 4 éves tinó és
57 darab mustratehén**
eladásra vagnak felállítva
az uradalmi felügyelőség által.